

THỰC TRẠNG ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG TRONG DẠY HỌC TIỂU HỌC Ở LẠNG SƠN

HỒ MANH HƯNG

Sở Giáo dục và Đào tạo Lạng Sơn

Cuộc cách mạng khoa học - công nghệ ngày càng phát triển mạnh mẽ và trở thành động lực cơ bản cho sự phát triển kinh tế - xã hội. Những thành tựu của công nghệ đã ảnh hưởng lớn đến nội dung và phương pháp dạy học trong nhà trường. Trước những yêu cầu của thời đại mới, chiến lược phát triển giáo dục Việt Nam 2009 - 2020 cũng chỉ rõ "*Giáo dục phải đào tạo được những con người Việt Nam có năng lực tư duy độc lập và sáng tạo, có khả năng thích ứng, hợp tác và năng lực giải quyết vấn đề... Giáo dục phải chuẩn bị được nguồn nhân lực có chất lượng cho thời kì công nghiệp hóa, hiện đại hóa và tạo cơ hội học tập suốt đời cho mỗi người dân*".

Thực hiện sự chỉ đạo của Bộ GD&ĐT, trong những năm gần đây, Sở GD&ĐT Lạng Sơn đã tiến hành triển khai việc ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông (CNTT&TT) vào các hoạt động giáo dục, trong đó có ứng dụng CNTT&TT vào đổi mới phương pháp dạy học ở tiểu học. Tuy nhiên, hiệu quả của việc ứng dụng này chưa được như mong muốn.

Để có thể đánh giá một cách sát thực về việc ứng dụng CNTT&TT trong dạy học tiểu học ở Lạng Sơn, chúng tôi đã tiến hành điều tra trên một số cán bộ quản lý và giáo viên trong ngành giáo dục tiểu học. Bài viết này đưa ra một góc nhìn về việc ứng dụng CNTT&TT trong dạy học tiểu học ở Lạng Sơn.

1. Nhận thức của cán bộ giáo viên tiểu học ở Lạng Sơn về vai trò và tầm quan trọng của việc ứng dụng CNTT trong dạy học

Khi đưa ra vấn đề về vai trò của CNTT&TT trong dạy học chúng tôi nhận được rất nhiều câu trả lời khác nhau.

Nhìn chung, 100% cán bộ, giáo viên tiểu học Lạng Sơn đều cho rằng CNTT&TT có tác động tích cực tới chất lượng và hiệu quả dạy học. Nhờ có CNTT, việc tìm kiếm tư liệu dạy học trở nên dễ dàng hơn, bài giảng trở nên sinh động, hấp dẫn hơn với học trò.

Kết quả khảo sát cho thấy, các hình thức ứng dụng CNTT&TT vào dạy học đã được thực hiện trong các trường tiểu học ở Lạng Sơn nhưng đều ở mức không thường xuyên và rất ít. Chỉ có hình thức khai thác thông tin qua mạng Internet để phục vụ dạy học được đánh giá cao nhất sau đó đến dạy học bằng giáo án điện tử. Thực trạng ứng dụng CNTT&TT vào dạy học tại các trường tiểu học hiện mới ở mức sử dụng CNTT & TT để hỗ trợ một khâu, một công việc nào đó

trong toàn bộ quá trình dạy học.

Cũng qua nghiên cứu thực trạng ứng dụng CNTT&TT và quản lý việc ứng dụng CNTT&TT vào dạy học trong các trường tiểu học, chúng tôi thấy đội ngũ cán bộ quản lý và giáo viên các trường tiểu học ở Lạng Sơn đã nhận thức được tầm quan trọng của việc ứng dụng CNTT&TT vào dạy học và đổi mới phương pháp dạy học. Cơ sở vật chất thiết bị cần thiết cho việc ứng dụng CNTT&TT bước đầu đã được đầu tư. Đã có nhiều tiết học có ứng dụng CNTT&TT được thực hiện.

Bên cạnh đó, công tác quản lý ứng dụng CNTT&TT trong dạy học của các trường tiểu học đã có nhiều mặt tích cực như: nhận thức về tầm quan trọng của việc ứng dụng CNTT&TT; cán bộ quản lý đã chủ động tự nâng cao trình độ về CNTT&TT; cơ sở vật chất thiết bị (CSVCTB) đã được đầu tư phục vụ ứng dụng CNTT&TT...

Tuy nhiên, cơ sở vật chất thiết bị đầu tư cho việc ứng dụng CNTT&TT còn thiếu và chưa đồng bộ. Do đó, kết quả của đổi mới phương pháp dạy học bằng CNTT&TT và tỉ lệ các thiết bị dạy học bằng CNTT&TT trên một lớp học ở trường tiểu học còn rất thấp. Việc khai thác và sử dụng cơ sở vật chất, hạ tầng CNTT&TT chưa hiệu quả, số giờ dạy có sử dụng phương tiện CNTT&TT còn hạn chế so với khả năng của thiết bị CNTT&TT đã được đầu tư.

Kết quả điều tra cũng cho thấy, việc ứng dụng CNTT&TT vào dạy học tiểu học ở Lạng Sơn chủ yếu chỉ diễn ra ở các giờ dạy chuyên đề, các giờ thi giáo viên dạy giỏi... Việc đổi mới các hình thức dạy học gắn với ứng dụng CNTT&TT thực sự chưa được quan tâm.

Giáo viên có trình độ tin học cơ bản nhưng ít có khả năng biên soạn tài liệu điện tử làm công cụ dạy học.

Phòng máy tính mới được sử dụng để dạy tin học như một môn học còn việc sử dụng phòng máy, mạng máy tính, các phần mềm dạy học (PMDH) để tạo một môi trường dạy học đa phương tiện chưa được quan tâm.

Việc sử dụng mạng internet cho việc tìm kiếm thông tin, tư liệu dạy học, thiết kế giáo án điện tử còn xa lạ với nhiều cán bộ, giáo viên.

Việc thực hiện bài giảng điện tử, thiết kế các phần mềm dạy học đơn giản, xây dựng kho tư liệu điện tử phục vụ dạy và học, xây dựng trường học điện

từ... còn hạn chế.

Rõ ràng, việc sử dụng CNTT&TT để đổi mới phương pháp dạy học chưa được nghiên cứu kĩ. Điều này dẫn đến việc áp dụng CNTT&TT không đúng lúc, đúng chỗ. Nhiều GV chưa hiểu về bản chất của giáo án điện tử, quy trình thiết kế và sử dụng giáo án điện tử trong tiết dạy học tích cực do đó còn nhiều ý kiến khen, chê chưa đồng thuận trong việc sử dụng giáo án điện tử. Vẫn còn một số GV chưa nhận thức đúng định hướng soạn giáo án điện tử nên quá lạm dụng vào việc chạy chữ trên màn hình, nặng về trình chiếu, gây “choáng” cho HS, phân tán nội dung chính bài học.

Thêm vào đó, một bộ phận CBQL, GV có quan niệm sai và thực hiện việc ứng dụng CNTT&TT trong dạy học không hiệu quả, chẳng hạn như: coi bản trình chiếu được thiết kế trên phần mềm trình diễn PowerPoint chính là giáo án điện tử; thiết kế giáo án điện tử trên các phần mềm trình diễn có sẵn mà không chú ý đến việc tích hợp các phương pháp, biện pháp sư phạm vào trong giáo án; sử dụng cả 45 phút trong 1 tiết học để trình chiếu nội dung dạy học thông qua hệ thống dạy học đa phương tiện (máy tính – máy chiếu đa năng – màn chiếu); không sử dụng linh hoạt, hiệu quả bảng tính (bảng truyền thống, bảng phụ), bảng động...

2. Trình độ CNTT&TT của cán bộ quản lí, giáo viên

Số lượng CBQL và giáo viên có trình độ A tin học trở lên: 32,8%; Số lượng giáo viên thực hiện soạn bài trên máy tính: 39,8%; Tỷ lệ giáo viên có khả năng soạn giảng ứng dụng CNTT&TT: 13,8%. So với năm học trước tỷ lệ giáo viên biết ứng dụng CNTT tăng rõ rệt.

Đây là một điều kiện thuận lợi để đẩy mạnh ứng dụng CNTT&TT trong nhà trường. Tuy nhiên, với trình độ như hiện nay thì vấn đề tổ chức, đào tạo nâng cao trình độ cho đội ngũ là một điều cần phải quan tâm – Chỉ có thể đẩy mạnh và nâng cao chất lượng ứng dụng CNTT&TT vào dạy học nếu như đội ngũ giáo viên thực sự có trình độ vững vàng về CNTT&TT. Với thực trạng hiện nay vấn đề đào tạo tin học cơ bản cho đội ngũ GV vẫn phải tiếp tục đặt ra.

Các trường tiểu học chủ động đầu tư trang thiết bị dạy học hiện đại, sử dụng các phần mềm trong quản lí và dạy học, khuyến khích giáo viên soạn giáo án trên máy tính. Nhiều trường đã tạo điều kiện cho giáo viên đi học các lớp tin học tại các trung tâm giáo dục, trường Cao đẳng Sư phạm Tĩnh... Các Phòng Giáo dục và Đào tạo đã chú trọng đầu tư trang thiết bị, công nghệ thông tin cho các trường, kết nối mạng để chuyển tải và nhận văn

bản qua hộp thư điện tử.

Sở Giáo dục và Đào tạo Lạng Sơn đã tổ chức tập huấn kiến thức cơ bản nhất về ứng dụng công nghệ thông tin cho đội ngũ cốt cán cấp Phòng để tiếp tục nhân rộng phổ biến cho toàn thể đội ngũ giáo viên.

4. Nhu cầu bồi dưỡng về CNTT&TT của giáo viên tiểu học tỉnh Lạng Sơn

Qua tìm hiểu thực tiễn, có thể thấy rằng hiện nay các nhu cầu về ứng dụng CNTT&TT vào dạy học bao gồm nhiều hình thức phổ biến:

- (1) Dạy học bằng giáo án điện tử
- (2) Khai thác thông tin qua mạng Internet phục vụ dạy học
- (3) Tổ chức học tập, linh hội kiến thức qua mạng internet
- (4) Dạy học tại phòng học máy tính, sử dụng các phần mềm dạy học
- (5) Kiểm tra, đánh giá học sinh thông qua máy vi tính

Trong đó, việc tích hợp các phần mềm vào giảng dạy được chú trọng nhiều nhất. Đa số cán bộ, giáo viên được hỏi đều cho rằng vấn đề về phương pháp giảng dạy và sử dụng phần mềm phù hợp là điều cần thiết đối với họ.

Như vậy, trong những năm qua đã có sự thay đổi nhận thức của cán bộ, giáo viên tiểu học Lạng Sơn về việc ứng dụng CNTT&TT trong dạy học. Điều này cho thấy sự quan tâm, đầu tư của chính quyền tỉnh Lạng Sơn đối với giáo dục nói chung và giáo dục tiểu học nói riêng. Tuy nhiên, hiệu quả của việc ứng dụng CNTT&TT chưa cao do nhiều nguyên nhân khác nhau. Điều này đòi hỏi sự hợp tác, đầu tư của các cấp, các ngành cũng như sự cố gắng của mỗi cán bộ, giáo viên tiểu học tỉnh Lạng Sơn cho việc bồi dưỡng và tự bồi dưỡng nhiều hơn nữa về cả lí thuyết lẫn thực hành.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phó Đức Hòa, *Dạy học tích cực và cách tiếp cận trong dạy học tiểu học*, NXB ĐHSP, 2009
2. Phó Đức Hòa, Ngô Quang Sơn. *Ứng dụng CNTT trong dạy học tích cực ở trường tiểu học*, NXBGD, 2008.

SUMMARY

Addressing the status of IT application in primary education in Lang Son the author presents the survey results on recognition, qualification by teachers, administrators on training needs for more effective application of IT in teaching.